

Шановні читачі!

Перед вами ювілейний 100 випуск Вісника Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов», який виходить напередодні іншого ювілею – 220 річниці з дня заснування Каразінського університету. Історія нашого Вісника почалася в далекому 1966 році під назвою «Вісник Харківського університету». В 1999 році назву було змінено на «Вісник Харківського державного університету», а в 2000 році на «Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна». Відповідальними секретарями журналу в різні роки були Л. О. Вороніна, Ю. М. Ткаченко, О. О. Рассказова, Ж. Є. Потапова, Ю. Ф. Єщенко, О. І. Морозова, А. Г. Дородних. Окремі слова подяки хочеться виразити багаторічному головному редактору Вісника професору Ірині Семенівні Шевченко, завдяки зусиллям якої він став одним із найкращих наукових журналів України в галузях іноземної філології та лінгводидактики. Сьогодні, попри війну та надзвичайно складні умови праці в нашому рідному Харкові, ми намагаємося з гідністю підтримувати високі стандарти якості публікацій і сподіваємося, що ювілейний випуск нашого журналу стане важливою віхою в його славній історії.

До цієї збірки увійшли статті, написані науковцями-харків'янами та запрошеними фахівцями, нашими друзями та колегами з усієї України, чия наукова кар'єра так чи інакше пов'язана з Каразінським університетом. П'ятнадцять статей охоплюють три рубрики Вісника: «Мовознавство», «Перекладознавство» та «Лінгводидактика».

До мовознавчого розділу увійшли сім статей. Праця професора А. Д. Белової присвячена дослідженню тактильної модальності в онлайн маркетингу та електронній торгівлі. Публікація має відчутний мультимодальний характер, адже у XXI столітті мультисенсорний маркетинг стає необхідною стратегією для бізнесу та перетворюється на важливу частину рекламних кампаній. Вивчаючи наповнення інтернет-сайтів з позицій мультимодальності, авторка доходить висновку про те, що їхнє мовне оформлення передбачає різні стратегії аргументації, в межах яких власне текстова інформація доповнюється засобами переконання на основі інших семіотичних систем.

Стаття професора Л. Р. Безуглої вивчає ономатопоетизм як іконічні символи в ліриці Р. М. Рільке. Актуальність цього дослідження засвідчується запропонованим лінгвосеміотичним підходом, що ґрунтується на когнітивному розумінні іконічності як аналогії між знаком і втіленням позначуваного ним об'єкта дійсності у свідомості суб'єкта, який використовує і сприймає знак. Вибір ономатопоетизмів в якості досліджуваного матеріалу теж не є випадковим, адже відкриває новий дослідницький ракурс вивчення поетичної спадщини Рільке, що дозволяє поглибити осмислення особливостей його музикалізованого мовлення.

Стаття професора Т. А. Крисанової досліджує анотацію як інструмент мультимодального аналізу – від тексту до смислу. Анотація розглядається як ефективний інструмент смислотворення в мультимодальних текстах. Таким чином, актуальність її вивчення зумовлена здатністю фіксувати всі аспекти семіотичної взаємодії, інтегрувати семіотичні ресурси, які виходять за межі мовних елементів, а також виявляти узагальнені патерни комунікації. На

основі вивчення анотацій до екологічних відеороликів організації Грінпіс авторка визначила змістові аспекти мультимодального конструювання кліматичних змін.

Стаття професора А. П. Мартинюк розглядає проблему утіленості мови з огляду на існуючі концепції та наявні в них протиріччя та перспективи подальшого розвитку. Авторка, відштовхуючись від здобутків вітчизняної когнітивної науки, обґрунтовує гіпотезу, що функціонування мови (в ситуації комунікації, онтогенезі і філогенезі) уможливується інтерсуб'єктивним відчуттям-переживанням-усвідомленням крос-модального і мультимодального тілесного досвіду, який є продуктом інтеріоризації первинно іконічних та індексних комунікаційних взаємодій стосовно об'єктів світу в різноманітних поточних ситуаційних контекстах.

Стаття професора Л. С. Піхтовнікової присвячена соціокультурному аспекту лінгвостилістичної інтерпретації тексту. Авторка аналізує сутність і зміст лінгвостилістичної інтерпретації художнього тексту з урахуванням соціокультурних чинників, відображених у мовленні автора і персонажів. Актуальність публікації визначається її експериментальним характером, адже дослідження проведене на матеріалі англійських, німецьких, арабських, китайських та японських текстів байок і притч, які фрагментарно викладено за матеріалами індивідуальних творчих проєктів студентів факультету іноземних мов.

Стаття професора Л. В. Солощук та її докторантки доцента Ю. С. Скринник розглядає модель дискурсивної особистості в межах теорії ціннісно-орієнтованого соціодискурсу. Дослідниці розглядають прототипну модель дискурсивної особистості як багатовимірну структуру, що уможливує дослідження таких понять, як цінності, ролі, ідентичність та взаємодія з іншими людьми, за допомогою яких формується особистість у сучасному суспільстві. Ця модель акцентує увагу на ролі цінностей як керівних принципів, що впливають на формування картини світу особистості, що формується під впливом різноманітних соціокультурних факторів.

Стаття професора І. С. Шевченко вивчає міграційний дискурс з когнітивно-комунікативної точки зору. Авторка випрацює методологію його дослідження через призму когнітивної прагматики та когнітивно орієнтованого критичного аналізу дискурсу, в основі якого перебуває розуміння дискурсу на соціальному, прагматичному та когнітивному тлі, що постулює єдність когнітивного та прагматичного аспектів міграційного дискурсу. Дослідження проводилося у два етапи. На першому було розглянуто дискурсотвірний концепт МІГРАНТ, представлений у висловлюваннях Дональда Трампа лексемами, словосполученнями та когнітивними метафорами, а на другому за допомогою методів критичного аналізу дискурсу було виділено дискурсивні стратегії міграційного дискурсу в Платформі Республіканської партії і в дебатах Гарріс – Трамп.

До перекладознавчого розділу Вісника увійшло чотири публікації. Професор М. С. Дорофєєва присвятила свою статтю вивченню варіантності термінів перекладознавства з огляду на проблеми терміновживання та аналізу перекладацьких рішень. Дослідження мало експериментальний характер, скерований на виявлення

залежності між варіантними термінами перекладознавства, особливостями їхнього уживання та практичним аналізом перекладу в роботах студентів. Авторка доходить висновку, що передумовою правильного терміновживання є вибір конкретної парадигми перекладознавства як основи методології дослідження та послідовне уживання термінології в її межах.

Стаття професора М. Л. Іваницької присвячена аналізу політичної та імагологічної функцій перекладу на матеріалі книги Сергія Жадана «Himmel über Charkiw». Дослідниця позиціонує книгу як творчий інтермедіальний продукт перекладу, що посів помітне місце у суспільно-політичному й літературному просторі Німеччини завдяки співпраці агентів перекладацького поля із солідним мовним, освітнім, символічним капіталом та активною позицією міжкультурних посередників і промоутерів України. Твір Жадана виконує важливу політичну та імагологічну функцію, запропонувавши багатовекторний позитивний образ українського суспільства, що захищає свою незалежність та культурні здобутки.

Стаття професора К. І. Мізіна присвячена аналізу німецького специфічного емоційного концепту SEHN-SUCHT та його відповідників в англійськомовних культурах. Автор пропонує методику, за допомогою якої можна встановити ті емоційні концепти в цільових культурах, які найбільш адекватно передають уявлення про фрагменти емоційного світу представників вихідних культур, що представлені у специфічних концептах. Апробація методики здійснена на прикладі німецького специфічного емоційного концепту SEHNSUCHT, а цільовою культурою виступає таке збірне поняття, як «англійськомовні культури», оскільки в англійськомовному середовищі відсутній подібний концепт.

Стаття професора О. В. Ребрія присвячена вивченню спадщини видатного українського філолога О. О. Потебні та особливостям перекладу його провідних праць лінгвофілософського спрямування українською мовою. Актуальність роботи зумовлюється актуальністю ідей О. О. Потебні для розвитку сучасної української та світової філології і, зокрема, таких її магістральних напрямків, як мовознавство, літературознавство і перекладознавство. Проведене дослідження дозволило реалізувати подвійну мету: по-перше, окреслити коло проблем, ініційованих науковцем, які становлять потенційний інтерес для сучасних українських філологів, і таким чином сприяти подальшій популяризації його спадщини серед наукового загалу; по-друге, описати стратегію та труднощі перекладу праць О. О. Потебні українською мовою.

До лінгводидактичного розділу Вісника увійшло чотири публікації. Стаття декана факультету іноземних мов, доцента С. А. Віротченко висвітлює питання визначення мовної освіти в науково-педагогічному дискурсі України та країн Балтії. Авторка аналізує підходи українських дослідників до визначення мовної освіти з різних перспектив, розглядає роль мовної освіти у збереженні культурної ідентичності та розвитку суспільства, досліджує різні стратегії та методи мовної освіти, включаючи підходи до вивчення мовних правил, формування мовленнєвих навичок, а також розвитку мовної компетентності. Особлива увага приділяється питанням доступності та якості мовної освіти для всіх соціальних і мовних груп населення. У порівнянні з українським досвідом вивчаються підходи до мовної освіти в Литві, Латвії та Естонії.

Стаття професора І. І. Костікової та Х. Цзяна досліджує проблему використання англомовного музично-пісенного матеріалу в початковій школі Китаю. Проведене дослідження підтверджує теоретичне обґрунтування застосування музично-пісенного матеріалу через теорію множинного інтелекту Г. Гарднера, а саме через лінгвістичний і музичний інтелекти, а також через гіпотезу афективного фільтра С. Крашена. Запропоновані в роботі практичні поради створення штучного англомовного середовища спираються на цифрові ресурси Британської Ради в Китаї.

Стаття професора І. І. Сімкової вивчає роль концепції нейрорізноманіття у навчанні англійської мови для професійного спілкування. Авторка робить акцент на вплив війни на психоемоційний стан студентів, внаслідок чого в них з'являються нейрорізноманітності, які ускладнюють їхню навчальну діяльність і взаємодію з навколишнім середовищем. Дослідження визначає основні принципи нейрорізноманіття, які можуть бути застосовані у навчанні англійської мови для професійного спілкування, до яких належать: створення сенсорно сприятливого навчального середовища; використання різних зображальних опор; навчальна гнучкість діяльності тощо.

Стаття професора Л. М. Черноватого пропонує погляд на техногуманістичні проблеми через призму онлайн-навчання перекладу. На основі результатів експериментальних досліджень автор розглядає глобальну й актуальну проблему збалансованого співіснування людини й технології в контексті теоретичних ідей техногуманізму. В межах цієї концепції постулюється гармонійний і взаємодоповнювальний розвиток людства і технологій. Дослідник намагається з'ясувати ступінь незалежності й автономності людини після передачі частини власних інтелектуальних функцій системам машинного перекладу в контексті онлайн-навчання, а також вплив такої передачі на ефективність виконання перекладу.

Сподіваємося, що в запропонованих матеріалах ви знайдете для себе багато корисної та цікавої інформації, яка, у свою чергу, сприятиме подальшому розвитку української науки. Запрошуємо до співпраці та чекаємо на ваші подання до наступних випусків Вісника Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»!

Головний редактор
Доктор філологічних наук, професор, завідувач
кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
Олександр РЕБРІЙ